

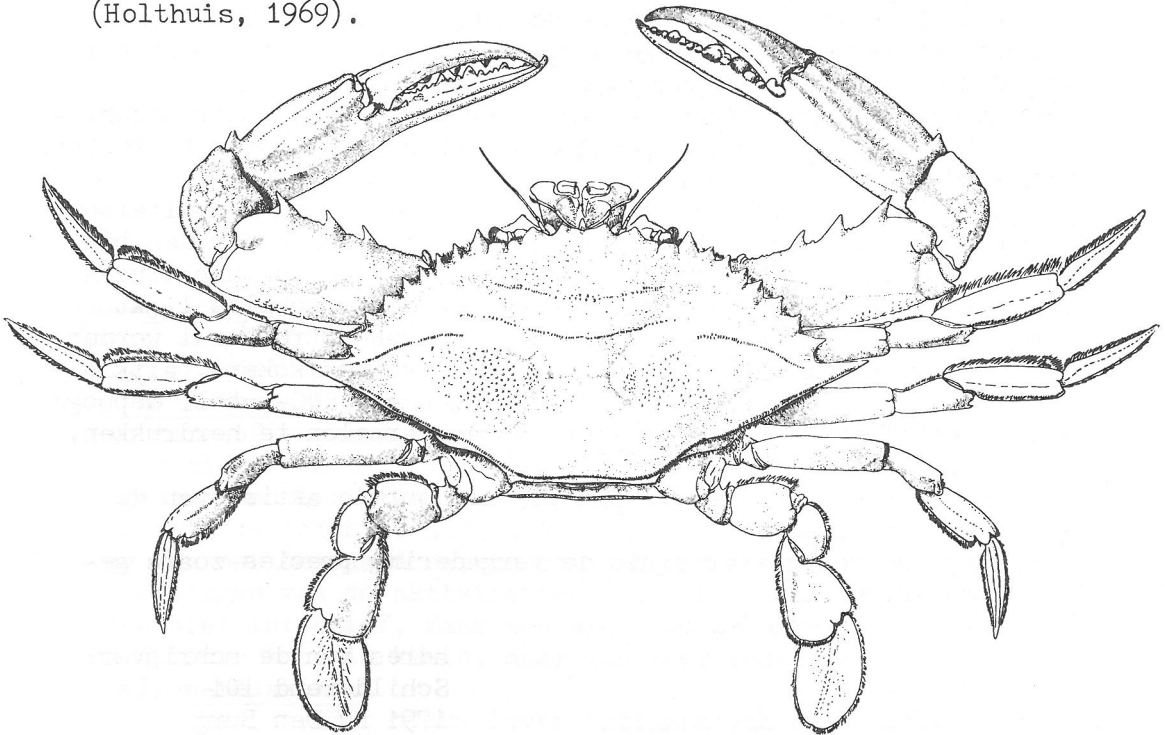
DE BLAUWE ZWEMKRAB, CALLINECTES SAPIDUS, IN NEDERLAND -

J.P.H.M. Adema.

Sedert enkele jaren komen er regelmatig meldingen van vondsten van de blauwe zwemkrab, Callinectes sapidus Rathbun, 1896, uit Zeeuws-Vlaanderen.

De blauwe zwemkrab is een soort die bij ons met geen andere vertegenwoordiger van de Portunidae of zwemkrabben te verwarren is. Het rugschild is veel breder dan lang; op de zijrand van het rugschild staan negen tanden, waarvan de achterste sterk naar opzij verlengd is (zie afbeelding). De kleur van de carapax is grijsbruin of blauwachtig groen, de poten zijn helder blauw; bij het wijfje zijn de vingers van de scharen en de stekels op de poten helder rood.

De dieren kunnen in zout, brak of geheel zoet water leven. De paring vindt meestal plaats in water met een laag zoutgehalte; het wijfje trekt naar zee voor het leggen van de eieren. De larven en de jonge krabben trekken weer het zoete water in (Holthuis, 1969).

Oorspronkelijk is de blauwe zwemkrab een bewoner van de Amerikaanse Oostkust, van Nova Scotia in Canada, tot aan Uruquay in Zuid-Amerika. De soort is echter op verscheidene plaatsen ter wereld waargenomen; in het oostelijk deel van de Middellandse Zee is ze ingeburgerd. Zowel in Amerika als in de Middellandse Zee wordt de blauwe zwemkrab commercieel gevestigd. In Amerika zijn vooral de pas vervelde dieren, die in hun geheel gegeten kunnen worden (zgn. "soft-shelled crabs") erg populair. Het feit dat de dieren veel gegeten worden verklaart de vondsten van gekookte exemplaren op het Nederlandse strand (tabel 1). Behalve uit oostelijk deel van de Middellandse Zee (Griekenland, Turkije, Libanon, Israël, Egypte) is de soort ook bekend van incidentele vondsten uit Italië (Venetië, Genua); incidentele vondsten zijn buiten de Middellandse Zee bekend van Zuid-West Frankrijk (Rochefort, Le Verdon), Duitsland (in de Elbe bij Cuxhaven), Denemarken (in de Sont bij Kopenhagen) en Nederland (Holthuis, 1969).

In Nederland zijn in de afgelopen 50 jaar 17 exemplaren van de blauwe zwemkrab gevonden, zowel levend, als gekookt aangespoeld (tabel 1); opvallend hierbij is het grote aantal vondsten uit Zeeuws-Vlaanderen van de afgelopen acht jaar. Hoe de krabben bij ons verzeild geraakt zijn is een raadsel. Grootjans (1981) doet de suggestie dat al deze exemplaren hier als volwassen dier zijn ingevoerd via koelwaterroosters van schepen. Tegen deze theorie zijn echter een aantal bezwaren in te brengen. Al de vondsten uit Zeeuws-Vlaanderen zijn gedaan in het najaar; het is daarnaast niet waarschijnlijk dat de dieren een gehele zee-reis op het zelfde plekje in een schip blijven zitten en er pas in Terneuzen uit komen. Indien ze ons land op deze manier bereikt hebben is het merkwaardig dat ze alleen in de omgeving van de Westerschelde zijn gevonden en niet in Rotterdam en Amsterdam, terwijl daar veel meer schepen aankomen.

Een andere mogelijkheid is het feit dat ze als larve hier zijn gekomen, in ballast- of koelwater van schepen, en hier het geschikte, brakke, milieu vonden om zich te ontwikkelen. De mogelijkheid bestaat dat ze zich blijvend aan het vestigen zijn in onze streken. Tegen deze theorie bestaan ook grote bezwaren. Tot op heden zijn er nog geen wijfjes met eieren gevonden, terwijl de meeste gevangen dieren geslachtsrijp waren. Op één melding na, nl. uit Sluiskil (tabel 1) zijn er geen vondsten bekend uit zoet water. Gezien de plaatsen waar de dieren tot op heden

Datum	Vindplaats	Leg.	Aantal	Breedte	Bijzonderheden	Collectie
10. IX. 1932	Zaandam, Zaan.	G. Hoorn	1 ♀	135 mm	Levend	ZMA
XII. 1934	Amsterdam, Entrepôt-haven.	H. van Laar	1 ♀	135 mm	Levend	ZMA
9. VIII. 1950	Vlissingen, Zoutelande.	A. F. Mulder,	1 ♂	146 mm	Gekookt	ZMA
		C. den Hartog				
VIII. 1950	Vlissingen.	C. de Visser	1 ♀	165 mm	Gekookt	RMNH
VII. 1951	Nauerna, Noordzee-kanaal.	--	1	120 mm	Levend	P. Landsman
28. I. 1967	Dishoek, Walcheren.	G. R. Heerebout	1	--	losse zwempoot	RMNH
7. V. 1967	Schiermonnikoog.	T. P. Broerse	2 ♂♂	144, 180 mm	Gekookt	RMNH
"	"	"	1 ♀	125 mm	Gekookt	MNH
"	"	"	1	--	Losse carapax	NM O
19. I. 1958	25 mijl NW van IJmuiden.	KW 36	1 ♀	205 mm	Levend	MNH
4. IX. 1973	Terneuzen, Westhaven.	B. J. Grootjans	1 ♂	107 mm	Levend	ZMA
15. IX. 1978	"	--	1 ♂	150 mm	Levend	ZBM
25. IX. 1978	"	--	1 ♂	140 mm	Levend	dhr. Dekker
9. X. 1980	"	--	1 ♂	145 mm	Levend	dhr. Van Willigen
1. XII. 1980	Sluiskil, koelwater Ned. Stikstofmaatschappij.	--	1 ♀	150 mm	Levend	ZBM
15. X. 1980	Walsoorden, Perkpolder	W. Kint	1	--	Levend	W. Kint

Tabel 1. Vindplaatsen van *Callinectes sapidus* in Nederland; naar Holthuis (1969), Grootjans (1981) en W. Kint (in Litt, 21.X.1981). ZMA: Zoologisch Museum, Amsterdam; RMNH: Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden;

FNM: Fries Natuurhistorisch Museum, Leeuwarden; ZBM: Zeeuws Biologisch Museum, Domburg.

gevangen zijn is het echter niet onwaarschijnlijk dat ze voorkomen in de Schelde bij Antwerpen en rondom Gent in het Kanaal Gent-Terneuzen.

Indien de soort zich hier blijvend vestigt is de fauna verrijkt met een zeer interessant dier; of iedereen er zo blij mee zal zijn is nog de vraag. De dieren zijn zeer agressief en kunnen zodoende nog al wat schade aanrichten in fuiken. Daar staat tegenover dat ze, in tegenstelling tot de Chinese Wolhandkrab, wel commercieel van belang zijn.

Eventuele vondsten van de blauwe zwemkrab kunt u altijd sturen naar het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Postbus 9517, 2300 RA Leiden of naar het Zeeuws Biologisch Museum, Duinvlietweg 6, Domburg.

Literatuur.

Grootjans, B.M., 1981. Een nieuwkomer. De Steltkluut, 11 (3):
101, 102, 1 fig.

Holthuis, L.B., 1969. Enkele interessante Nederlandse Crustacea.
- Zool. Bijdr., Leiden, 11: 34-58, 3 figs.

adres van de schrijver:
Nieuwe Rijn 18
2312 JC Leiden

+ + + + +